

УДК/UDC 340.131(497.6)
340.114(497.6)

Проф. др Сава Аксић

Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у
Косовској Митровици

ОСНОВА ИДЕЈЕ ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ КАО УСЛОВ И ПОСЛЕДИЦА ПОСТОЈАЊА ДЕЈТОНСКОГ СПОРАЗУМА

Циљ нашег истраживања, чије смо резултате изложили у овом раду, био је да се изложи принципи идеје правне сигурности и правне државе, као и да се открије да ли се наведени принципи, као универзални и опште-прихваћени, примењују у Босни и Херцеговини.

Приликом овог истраживања, коришћени су методи генерализирајуће апстракције и детерминације, анализе и синтезе, као и поступци закључивања: индукција и дедукција.

Резултати до којих смо дошли у нашим истраживањима су да се принципи правне државе и владавине права не примењују у Босни и Херцеговини, а посебно не у Републици Српској. Запад у Српској уместо демократије и принципе правне државе примењује диктатуру изражену кроз самовољу високог представника.

Закључак је да, пошто се у Босни и Херцеговини не поштују принципи идеје правне сигурности, него уместо тога постоји самовоља Запада, тиме се не могу решити односи у БиХ, него ће на овај начин односи постати још сложенији и проблематичнији.

Кључне речи: Право; Идеја правде; Санкција; Сврха; БиХ; Дејтонски споразум; Интерес.

*
* *

Нико и ни на који начин у савременом свету не доводи у питање правну сигурност, као тековину правне науке и вредност савременог друштва. Само у правној држави, као држави оствареног високог степена правне

Сава Аксић, sava.aksic@gmail.com

сигурности, проналази се амбијент који омогућава свестрани развитак појединца и нације, остварења индивидуалних и колективних права, као и благостања савременог света. Она, дакле, нема алтернативу у смислу облика политичког режима, друштвеног и индивидуалног живота уопште, будући да истинска демократија и тржишна привреда, која је услов сваке здраве економије, подразумева правну државу као претходни услов. Ако и постоји дилема ма каквога типа по питањима везаним за идеју правне сигурности и правне државе, као амбијента постојања правне сигурности, онда је то само техника и форма најпогоднијег начина остварења правне државе. Ниједан модерни режим, у Европи посебно, не проналази начин бољег правнополитичког уређења државе од оног који се заснива на принципима владавине права и правне сигурности. Само држава уређена на овим принципима може бити основ постојања и јачања индивидуалних и колективних права. Свака друго решење, бар на данашњем нивоу друштвеног и политичког развоја, довело би у питање традиционалне и модерне идеје уређења савременог друштвеног и политичког живота.¹

Највећи део савременог света, најразвијенијег посебно, свестан је значаја овога. То посебно важи за Европу, и то не само за њен северни и западни део, него и за њен југоисток, где је идеја правне сигурности заживела много пре него на Западу. Док је у Душановом законику стајала обавезе судија да суде по закону, а не по страху од цара и царства, дотле је у другим крајевима Европе, на њеном северу и западу, инквизиција на справама за мучење кажњавала јеретике. Безлично важење и поступање по закону је минимум који свака држава мора да испуни, али то је истовремено и идеал сваке државе.² У појединим државама савременог света остварује се у различитом обиму, али и у теорији и пракси идеал правне сигурности сматра се симболом и синонимом модерне и напредне земље.

Идеја правне сигурности подразумева њено остварење у оба домена постојања права: и у нормативном, односно формалном, и у материјалном! Формални услов правне сигурности и правне државе подразумева постојање таквог права које гарантује основна људска права и слободе појединаца и нације, право на рад, културни, економски, привредни, друштвени развитак, посебно право на учешће у политичком животу, на изражавање политичког уверења, право на креирање сопствене политичке судбине, право на остварење облика државног уређења, политичког режима, организације власти, облика владавине, који је по вољи већине, као и сва друга права и слободе, призната универзалним политичким актима.³

¹ S. Brassloff, *Die Rechtssicherheit*, Wien – Leipzig, Verlag von Moritz Perles 1928, 90–95.

² Вид. Х. Келзен, *Чиста теорија права*, Гутенбергова галаксија, Београд 2000, 155–217.

³ М. Rumelin, *Die Gerechtigkeit*, Paul Siebeck, Tubingen 1920, 25.

Право не сме да својим формулацијама и техничко-редакцијским решењима оставља простор за несигурност и неспокојство било које врсте, без обзира на то да ли се ради о појединачним или колективним правима, при чему посебно морају постојати гаранције за економску и политичку самосталност, једнакост са другим народима, без обзира на политичке и друге везе које у различитим формама друштвеног и политичког живота могу постојати међу народима у вишенационалним заједница. У таквим заједницама, сваком народу треба дати могућност да буде власник своје политичке и економске судбине, те, у том смислу, по сваку цену мора бити избегнута мајоризација и фаворизовање једног на рачун другог народа, без обзира на облик државног уређења као форму кроз коју евентуално могу постојати политички односи народа. Индивидуална и колективна права се дубоко прожимају једна кроз друге, па су управо једна услов других, и обрнуто. Неједнакост и неправичност у третирању појединаца, потпуно једнако као и народа, чињеница је која је директно супротна принципима правне сигурности и која најмање оставља спокојним сваког појединца и нацију.⁴

Уз све то, правни прописи, у којима ова права морају бити садржана, треба да буду написани тако да разумевање ових, као и њихова примена, никако не може да буде условљена поседовањем најапстрактнијег правничког знања, него управо обрнуто. Појмови, као носиоци значења, морају бити јасни и недвосмислени, написани на начин да не остављају места дилеми о суштини и обиму њиховог значења, а структура и композиција норми и прописа морају бити логички дотерани и недвосмислени, тако да се и лаици у тим прописима могу снаћи без проблема.⁵

Уз ово, правне норме не смеју бити појмовно неодеђене, непрецизне, и њихова композиција таква да дозвољава најразличитија тумачења. Овакве карактеристике прописа представљају њихове недостатке, јер остављају простор за различите злоупотребе, избегавање обавезе, или наметања обавезе веће него што је то правично, или што је то законодавац имао намеру да учини. При овоме, посебно треба имати у виду да дискрециона овлашћена не смеју бити прописивана, како би се ојачале одређене бирократске структуре у држави, фаворизовале одређене групе или читаве нације на рачун других група или нације. Дискрециона овлаћења морају бити егзактно одређена или одредива у што већој мери, како би што је могуће мање простора било остављено за злоупотребе или кршење индивидуалних и колективних права.

⁴ „*Billigkeit ist Verbesserung einer existierenden Norm, wo sie durch ihre Abstraktheit fehlerhaft ist.*“ (Принципом једнакости побољшава се постојећа норма која је због њене апстрактности пуна грешака.) – Аристотел – W. Gramsch, *Die Billigkeit im Recht*, Deutsche Verlags – Anstalt, Stuttgart 1938, 15.

⁵ S. Brassloff, 32–44.

Осим тога, оно без чега никако не може бити речи када се говори о правној сигурности је да начин регулисања односа, одређивање права и обавеза мора да буде прожето осећањем правде. Не улазећи у питање значења најапстрактније правде, или шта правда јесте а шта није у неким компликованим или потпуно теоријским случајевима, када је реч о праву у његовој апликативној димензији, његовом најпрактичнијем значењу, захтев за постојањем правде ће бити испуњен ако се покаже неопходни минимум у том смислу, а то је смисао права да служи правди, односно да целокупно право мора да буде прожето осећањем правде.⁶

Да би се правни прописи могли лако и једноставно применити, морају једноставно бити и написани. Они морају што је више могуће да садрже термине и појмове који су заступљени у говорном језику, како право не би представљало нешто што може остављати најразличитије дилеме приликом тумачења, те на тај начин отежана његова примена. Право, дакле, мора у редакцијском, језичком и техничком смислу бити разумљиво и једноставно за примену. Наравно да се свим овим императивима не искључује, нити је уопште могуће из права избацити, оно што је тековина правне науке, у смислу неопходних правних конструкција, као идеја правне баштине и као нужних, техничких додатака, али високи ниво апстракције, без обзира на то да ли се ради о правним или неправним појмовима, може бити присутан само у мери у којој је то нужно.⁷

Ако се испуни овај формални критеријум, као минимум постојања правне сигурности у формалном смислу, о правној сигурности се не би могло говорити уколико у примени право остане само на нивоу форме. Дакле, право мора бити примењено управо на начин како је прописано, а то значи да у његовој примени не смеју да постоје изузеци, не сме да буде простора за другачија тумачења из тзв. „виших разлога“. Другим речима, право не сме да познаје „заштићене“! Само ако је право безлично у својој примени, биће остварена сврха његовог постојања, у супротном ће се смисао права довести у питање. Повлашћени у праву не смеју да постоје, а уколико постоје изузеци и алтернативе ма које врсте, њихово постојање мора бити оправдано, а оне коришћене само са циљем у којем су и установљене.⁸ Правна сигурност одређеног поретка је суштина његовог формалне стране.⁹

Само држава у којој постоји право које омогућава извесност оног степена колико то норма уопште може да учини може бити правна др-

⁶ Г. Радбрух, *Филозофија права*, Нолит, Београд 1980, 48.

⁷ Упор. Л. Фулер, *Моралност права*, Досије, Београд 2001, 80–82.

⁸ S. Brassloff, 32–44.

⁹ Г. Радбрух, 94–100.

жава. Ако право или његова примена ствара неспокојство уместо сигурност, неизвесност уместо предвидивости, било у домену формалне стране, дакле начина како је прописано, односно онога што је прописано, или у погледу његове материјалне стране, односно његове примене, тешко да се о таквом медијуму може говорити као о амбијенту правне државе. Различити третман у погледу појединачних или колективних права, у нормама или њиховој примени, не оставља простора за постојање правне сигурности. Само овакво право, које се управо примењује неселективно, под истим условима једнако за све појединце и групе, и то, како за мање групе, тако и за највеће, као што је нација, може бити услов осећања слободе и достојанства.

Супротност оваквој држави је заједница чији правни поредак не почива на овим, него на дијаметрално супротним идејама, као што је случај са полицијском државом, која као темељни принцип свог нормативног поретка има идеју сврхе, а не правне норме, чија је сврха идеја за правдом, на начин безличног обавезивања. Основна идеја правне државе је актуелно важење правичне норме, док када се ради о полицијској држави, основа нормативног поретка је хипотетички принцип вишег интереса, као разлог у име којег се жртвује идеја правне сигурности.¹⁰

Од колективних права, једна од најосновнијих су политичких права, која су услов *sine qua non* опстанка друштва као таквог, и то не само у политичком смислу идентификације одређеног државног облика, него и уопште његовог постојања, односно опстанка друштва уопште. То је право народа да се пита о свим питањима за која сматра да су неопходна за политички, друштвени, културни и сваки други живот. Такво право је признато универзалним међународним документима, и његово постојање нико не доводи у питање. Ово право подразумева у основи слободно одлучивање народа о формирању сопствене, или, са другим народом или народима, заједничке државе, али се у најширем смислу може односити на сва питања која се тичу организовања државе, избора државног облика и организовања политичког живота у држави.

Ова колективна права су призната темељним правним актима на планетраном нивоу. Тако је право народа на самоопредељење признато и предвиђено у Повељи Уједињених нација у чл. 1, т. 1, где стоји да је циљ Уједињених нација, између осталог, и развијање међу нацијама пријатељских односа заснованих на начелу равноправности и самоопредељења народа.¹¹

¹⁰ *Ibid.*, 70–79.

¹¹ М. Марковић (прир.), *Самоопредељење између аутономије и отцепљења*, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Београд 1998, 42.

Такође, прва реченица у Међународном пакту о грађанским и политичким правима, усвојеног резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација 2200 А (XXI) од 16. децембра 1966. год., у чл. 1 предвиђа да сви народи имају право на самоопредељење, те да они на основу овога слободно одређују своју политичку владавину и слободно остварују свој економски, друштвени и културни развој.¹²

У декларацији о давању независности колонијалним земљама и народима (G.A. Res. 1514 (XV), 15 N GAOR, Supp (No.16), UN Doc. A/4684 (1960) at 66) стоји да сви народи имају неотуђиво право на пуну слободу, као и да имају неотуђиво право да остваре суверенитет и интегритет својих националних територија, те да у том циљу сви народи, између осталог, имају право на самоопредељење, на основу чега могу да одреде своје политичко уређење.¹³

Декларација о принципима међународног права, која се односи на пријатељске односе и сарадњу међу државама у сагласности са Повелом Уједињених нација (G.A. Res. 2625 (XXV) Annex, 25 UN GAOR, SUPP. (No. 28) N Doc. A/5217, стр. 121), у делу под називом „Начело равноправности и самоопредељења народа“ предвиђа да сви народи имају право да, на основу начела равноправности и самоопредељења народа садржаног у Повели Уједињених нација, изаберу своје политичко уређење, као и да следе свој економски, културни и друштвени развој, док је, са друге стране, свака држава у обавези да поштује ово право.¹⁴

У документу под називом „Могући начини и средства олакшавања мирољубивог и конструктивног решавања проблема који се тичу мањина“, који је усвојен на седници Комисије за људска права (поткомисија за спречавање дискриминације и заштиту мањина) E/CN. 4/суб.2/1993/34, 10. август 1993 године, стоји да „светска конференција о људским правима сматра кршењем људских права негирање права на самоопредељење и наглашава значај истинског остварења овог права“ (Бечка декларација и Програм деловања, одељак I. 2, други параграф).¹⁵

Такође, Завршни акт конференције о безбедности и сарадњи у Европи, донет у Хелсинкију 1975. године, у документу под називом „Декларација о принципима којима се државе учеснице руководе у међусобним односима“, у делу VIII под називом „Равноправност и право народа на самоопредељење“, предвиђа да ће државе учеснице пошто-

¹² *Ibid.*, 43.

¹³ *Ibid.*, 46.

¹⁴ *Ibid.*, 51.

¹⁵ *Ibid.*, 56.

вати равноправност народа и њихово право на самоопредељење, делујући у складу са принципима Повеље Уједињених нација и норми међународног права, укључујући и оне које се односе на територијални интегритет државе.¹⁶

С друге стране, у Декларацији о правима лица која припадају националним, етничким, верским и језичким мањинама (Резолуцијом 1992/16 од 21. фебруара 1992. усвојена у Комисији УН за људска права), у чл. 2 стоји да особе које припадају националним, етничким, језичким или верским мањинама имају право да исповедају своју веру, да упражњавају сопствену културу, као и да употребљавају свој језик.¹⁷

Дакле, за разлику од права на самоопредељење, које припада народима, у Општем коментару Комитета за људска права број 23 (509), поводом члана 27 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, наведено је да у државама у којима постоје етничке, верске или језичке мањине, особе које припадају тим мањинама неће бити лишене права да у заједници са осталим члановима групе, уживају сопствену културу, да исповедају сопствену веру или да користе сопствени језик, те да са овим правима не треба мешати право народа на самоопредељење, које је дато народима. Уживање колективних мањинских права ни на који начин не сме реметити суверенитет или територијални интегритет државе чланице.¹⁸

Ако се ствари посматрају на југоистоку Европе, тачније, када се ради о конкретним актима који се тичу искључиво Босне и Херцеговине, донетих с циљем окончања рата и уређења државе на принципа политичке једанкости и равноправности народа и ентитета у БиХ, ови акти на исти начин регулишу политичка и свака друга права народа у БиХ.

Тако, у чл. 1 Дејтонског мировног споразума стоји да ће у БиХ стране уређивати односе у складу са принципима Уједињених нација, као и Хелсиншким завршним актом и другим документима ОЕБС-а у Европи, да ће стране у БиХ поштовати једнакост, као и да ће се уздржавати од било каквих акција путем претње и употребе силе.

Даље, у Анексу 4, под називом „Устав“ стоји да ће се права и слободе одређена у Европској конвенцији за заштиту људских права и слобода директно примењивати у БиХ.

У чл. I, ст. 2 Устава БиХ стоји да је БиХ демократска држава која функционише по принципу владавине права на основу слободних и демократских избора, док, у чл. II, под називом „Људска права и основне

¹⁶ *Ibid.*, 63.

¹⁷ *Ibid.*, 48.

¹⁸ *Ibid.*, 44.

слободе“, и у ст. 1 под називом „Људска права“ стоји да ће БиХ и оба ентитета обезбедити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода, и даље, у ст. 3 да сва лица на територији БиХ уживају слободу изражавања.

Такође, у чл. 25 Устава Републике Српске стоји да је зајемчена слобода мисли и опредељења, савести и уверења, као и јавног изражавања мишљења.

Међутим, и поред чињенице да сви темељни акти међународног и унутрашњег права БиХ предвиђају могућност народа да се непосредно изјашњава о свим значајним питањима, народу се у Републици Српској онемогућава да се непосредно изјасни о елементарним питањима грађанског живота и организације друштва, као што су питања правосуђа: редовног судства и тужилаштва као институцијама ентитета. И то, народу се не дозвољава да о овим питањима одлучују чак ни на начин којим би се успоставила законитост нарушена одлуком високог представника који је самовољно ове институције изместио из надлежности ентитета у надлежност органа федерације, с обзиром на то да је једино уставно судсто предвиђено као надлежност БиХ, док редовно судство и тужилаштво спадају у надлежност ентитета. У Уставу БиХ, у чл. VI као институција БиХ наводи се Уставни суд БиХ, и то његов састав, надлежност, поступак пред њим и одлуке, док, у чл. III 3 („Правни поредак и надлежности институција“), стоји да све владине функције и овлашћења која нису овим Уставом изричито дата институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима

Дакле, имајући у виду одредбу Устава из чл. III 3, јасно је да редовни судови и тужилаштва спадају у искључиву надлежност ентитета. Мимо овакве егзактне и неспорне одредбе, високи представник за БиХ је кршењем ове одредбе устава донео одлуку којом се редовни судови и тужилаштва изузимају из надлежности ентитета и придодају у надлежност савезних органа БиХ. Република Српска је на овакав аутократски гест безакоња и диктатуре високог представника одговорила демократски ставом да се о овоме народ мора изјаснити на референдуму! Али, чим се у Републици Српској спомене референдум – право народа које је предвиђено у сваком међународном акту који одређује положај и права нације, са Запада, и из Федерације БиХ стижу претње на рачун Републике Српске и њених функционера.

Или се, у најбољем случају, Републици Српској дају „упутства“ за решавање овог проблема на начин да отворена питања правосуђа треба решавати структуралним дијалогом, а не референдумом, како су то поручили европски министри и специјални представник Европске уније у

БиХ Ларс Гунар Вигемарк, те даље да како је наводно прича о референдуму скретање пажње са важних социјалних и економских питања.¹⁹

У том правцу, из Европе се могу чути најразличитији аргументи. Тако, Мирослав Лајчак, министар спољних послова Словачке, као један од иницијатора да се на дневном реду министарског састанка нађе БиХ, сматра да је одлука о одржавању референдума лоша и неприхватљива. По њему, неприхватљива је из више разлога. Први разлог је правни. Није могуће, сматра он, да ентитети одлучују о институцијама на државном нивоу. Неприхватљива је и политички, јер једини начин решавања ствари у БиХ јесте у дијалог, а а не једнострану потези. По њему, неприхватљива је и морално, јер смо се (наводи исти) 2011. договорили тадашња висока представница, госпођа Ештон, у мом присуству, са господином Додиком, када је већ тада размишљао о референдуму, да то није начин. Европска унија је понудила структурални дијалог везан за питања правосуђа, који функционише. Значи, ако РС или било ко има примедбе, најбољи начин да се оне реше је дијалог.“, сматра Лајчак.²⁰

Значи, када високи представник крши Устав или га самовољно мења, народу у Српској је забрањено да се о томе уопште изјасни. Када високи представник мења Устав, дакле ради нешто што у Европи и целокупном модерном свету ниједан појединац није овлашћен да ради, Српској се предлаже „дијалог“! У Републици Српској је могуће организовати референдум само о питањима која су по вољи Западу, не и супротно томе. Ако би случајно народ требало да се изјасни о нечему на шта Запад не гледа баш благонаклоно, онда најаутентичнији облик изражавања воље народа – референдум, није допуштен, па се Српској и њеном руководству прети санкцијама. Воља високог представника у БиХ је изнад воље народа у Републици Српској! Уместо референдума, Запад је народу у Српској и БиХ понудио овлашћења високог представника усвојена на Бонској конференцији (тз. бонска овлашћења), која су дефинисана на начин да он може да у потпуности уређује сваки сегмент државног и политичког живота у БиХ, укључујући и право на акције које високи представник има против јавних службеника или функционера када он сматра да они крше обавезе преузете Мировним споразумом или условима његовог спровођења!

Дакле, Запад је народу у Српској и БиХ уместо правне сигурности подарио бонска овлашћења високог представника. Народ нема право

¹⁹ „Брисел упозори, али Додик не одустаје од референдума“, Радио Слободна Европа, <http://www.slobodnaevropa.org/content/poruke-iz-brisela-reforme-a-ne-referendum/27306374.html>, 21.10.2015.

²⁰ „Реформе а не референдум“, Радио Слободна Европа, <http://www.slobodnaevropa.org/content/poruke-iz-brisela-reforme-a-ne-referendum/27138664.html>, 21.10.2015.

да се изјасни, не само о организацији власти у своме ентитету, него се не сме изјаснити ни за поштовање Устава, ако га је високи представник прекшио, као у овом случају: пребацивањем надлежности редовног судства и тужилаштва на ниво федерације.

У БиХ, уместо народа одлучује високи представник, који је мењао Устав Републике Српске и БиХ, допуњавао их, доносио и укидао законе, мењао их, изрицао пресуде у појединачним случајевима, забрањивао политички рад изабраним народним представницима, смењивао политичке функционере на свим нивоима власт, доносио буџет. Не постоји важнија област државно-политичког и друштвеног живота у којој високи представник није коначно одлучивао, без обзира на Устав, законе и вољу народа!

Тешко је поверовати да се овако нешто може дешавати и у неком најзабаченијем делу света, који је изолован од остатка цивилизације, а камоли у сред Европе.

Поред тога што је бонским овлашћењима у формалном смислу доведена у питање идеја правне државе у БиХ, оваквом улогом високог представника, и посебно његовим деловањем у БиХ, у овој држави не постоји правна сигурност ни правна држава ни у материјалном смислу.

Са оваквим државно-правним стањем, БиХ је класични протекторат, и као такав је негација идеје права, правне сигурности и правне државе. У БиХ не постоји минимум личне и колективне сигурности. У БиХ постоји диктатура Запада оличена у личности високог представника.

Дакле, свако резонување о идеји права, у смислу његовог постојања и примене, као што је то случај у БиХ покушаја другачије примене Дејтонског споразума од начина његовог аутентичног значења, и то на начин примене које не може бити резултат примене ни једног у теорији и пракси легитимног метода тумачења и примене права, него да се неспорно његовом применом жели тај споразум изменити, јасно представља покушај потпуног анулирања принципа правне сигурности и враћања друштва у период владања аутократским декретима појединаца који само захваљујући сили, актуелној или хипотетичкој, владају. Напредак цивилизације и државно-правне идеје је још од старе Грчке (са изузетком касног средњег века, а и тада само у појединим деловима света) био управо у преношењу суверених права са појединаца на народ! У БиХ, у ХХI в. постоји супротан процес. Овакав амбијент не само да нема пуно додирних тачака са атмосфером правне државе, него још горе: увек изнова генерише односе хаоса и незакоња, и тиме друштво још више удаљава од идеје владавине права. На овај начин је јасно да Запад не жели да од БиХ направи правну државу, него управо обрнуто.

ЗАКЉУЧАК

Држава у којој постоји прилично висок ниво правне сигурности, услед чега се и амбијент у којем постоји назива правном државом, идеал је сваког друштва. Међутим, идеја правне државе не подразумева само један квалитет постојања, односно важења права, начин његове примене, начина на који регулише односе, него управо више особина права у његовој нормативној равни, као и одређене квалитете који се тичу његове примене. Сви ови атрибути права не смеју да оставе простора ни за какве произвољности, још горе, злоупотребе, или могућност постојања широких дискреционих овлашћења која овоме отварају пут и доводе у питање идеју права као такву. У правној држави, идеја правне сигурности, која поред своје формалне стране у смислу одређености и предвидивости санкција, као и начина регулисања односа, на начин да такво право садржи идеју за правдом, и безизузетно се примењује, подигнута је на ниво највише етичке норме.

У уставима БиХ и Републике Српске, на нормативном нивоу је предвиђен висок ниво личних и колективних права. Али, високом представнику су бонским овлашћењима дата велика и непрецизна дискрециона овлашћења, која овај још неодређеније тумачи него што је то предвиђено, па је тиме БиХ уместо правне државе постала класични протекторат, којим самовољно управља високи представник. На овај начин, уместо да се у БиХ односи реше, они ће се још више усложнити.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Brassloff, Stephan, *Die Rechtssicherheit*, Wien und Leipzig, Verlag von Moritz Perles, 1928.
2. Gramsch, Werner, *Die Billigkeit im Recht*, Deutsche Verlags – Anstalt, Stuttgart 1938.
3. Келзен, Ханс, *Чиста теорија права*, Гутенбергова галаксија, Београд 2000.
4. Марковић, Миленко (прир.), *Самоопредељење између аутономије и отцепљења*, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Београд 1998.
5. Радбрух, Густав, *Филозофија права*, Нолит, Београд 1980.
6. Rumelin, Max, *Die Gerechtigkeit*, Paul Siebeck, Tubingen 1920.
7. Фулер, Лон, *Моралност права*, Досије, Београд 2001.
8. “Брисел упозорио, али Додик не одустаје од референдума”, *Радио Слободна Европа*, <http://www.slobodnaevropa.org/content/poruke-iz-brisela-reforme-a-ne-referendum/27306374.html>;

9. “Реформе а не референдум”, *Радио Слободна Европа*, <http://www.slobodnaevropa.org/content/poruke-iz-brisela-reforme-a-ne-referendum/27138664.html>.

Associate Professor Sava Aksić, LL.D.

Faculty of Law, University of Priština with temporary seat in Kosovska Mitrovica

BASIS OF THE IDEA OF LEGAL SECURITY AS CONDITION AND CONSEQUENCE OF DAYTON AGREEMENT EXISTENCE

Summary

The state where high level of legal security exists is an ideal of every kind of society. However, the legal security includes the quality of law as well as many qualities which refer to their normativism or appliance of Law. All these attributes may not leave space for any kind of abuse or, even worse, existence of wide discretionary authorizations which questions the idea of law as such. In country ruled by law, the idea of legal security is raised on the highest level of ethical norm.

In constitutions of Bosnia and Herzegovina and Republic of Srpska, collective and personal rights are on normative level, provided on the highest degrees. But by so-called Bonn’s authorizations, high and imprecise discretionary authorizations are given to OHR (Office of the High Representative), which were even more imprecisely interpreted by OHR. Considering this fact, Bosnia and Herzegovina became a classical protectorate.

Key words: *Law; Justice; Sanction; Purpose; Bosnia and Herzegovina; Dayton Agreement; Interest.*